# אגרות הראי"ה - כרך ג' - אגרת תתמג

## תמצית האגרת

**תאריך ומקום:** ח' תשרי תרע"ח - לונדון
**נמען:** בנו, הרב צבי יהודה

דרשה: התשובה במעשה כללית לכל העולם, אבל הווידוי (כוח הקול) מיוחד לישראל - 'קול יעקב'. עיקר התשובה מחשבתית, וירדנו לווידוי הדיבורי בגלל הזיקה להשפעה על העמים (הגרות). שעיר המשתלח סובל את החטאים שנוצרים מן הזיקה לעמים. על האתרוג: כשאפשר, נוטל שני אתרוגים משתי מדינות, ובאחד מברך. יום טוב שני של גלויות - לא משנים, כי בדעתם לחזור.

### עיקרי הדברים

- תשובה ווידוי.
- קול יעקב.
- שעיר המשתלח.
- אתרוג ויום טוב שני.

**נוסח האגרת עם ביאור**

*בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך:* [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה[1] ח' תשרי תרע"ח[2],

בני יקירי ומחמדי שליט"א[3], ישמחך השי"ת[4] בכל טוב, ויגמור בעדך לטובה, בגמח"ט[5], באושר ואור נועם ד' וחדות עזו, ויום הקדוש הבעל"ט[6], יום שמחת לבו של מלך עולם צור ישראל וגואלו מעולם ועד עולם, יופיע עליך הוד קדשו ורוממות גבורות רחמי אב הרחמים המופיעים עליו, ממעיני קודש קדשים, ונזכה לשמוח בחדות עולמים, להיות נקיים מכל חטא ואשמה, ונאזרים בגבורת ימין חדות שמחת מצות ד' ברה משוש חיינו ומקור עדונינו עדי עד.

תהל"י[7] על החוה"ש[8] אשר עמנו, יגונן השי"ת עלינו ועל כל עמו בפריסת סוכת שלומו, ומצר ינצרנו בהמון חסדיו הנאמנים לעד.

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 תרע"ח - השנה תרע"ח (1917/1918)
3 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4 השי"ת - השם יתברך
5 בגמח"ט - בגמר חתימה טובה
6 הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
7 תהל"י - תהלה לא-ל יתברך
8 החוה"ש - החיים והשלום

שמחתנו במכתבך הגלוי, שהגיענו כעת. חשבנו שגם ר״מ[9] פרוש הוא נצרך, וכעת יהיו כל העשרה לי״ש[10] בעד הרי״מ[11] חרל״פ[12] שליט״א יכוננהו ד׳ עליון כיקרו וקדושת ערכו לאוי״ט[13].

דברתי בש״ק[14] העבר ע״ד[15] ערכי התשובה והוידוי. והי׳[16] לנו ליסוד מוסד שערך התשובה בפועל הוא ערך כללי לכל באי עולם, אמנם יסוד הוידוי, כח הקול שיהיה ערך תשובתי זהו דבר מיוחד לישראל, וכ״ה בספרא שישראל מתודין ולא נכרים [ספרא, ויקרא; ובמדבר ה, ו-ז] כי אין הוידוי רק התעוררות והזכרה חיצונה לתשובה, כ״א[17] ערך פנימי לה ע״פ[18] סגולת הקול קול יעקב, [בראשית כז, כב] שתכונת האמת שלו גורמת שכל ערכי הקודש היותר עצמים מתנשאים לעומת קולו, החוצב להבות באמת הנערצה עד נצח. ע״כ[19] פרשת הוידוי נאמרה בראשונה בין שמיעת הקול, [ויקרא ה, א-ה: "ושמעה קול אלה", טומאת מקדש וקדשיו, ושבועת ביטוי] טומאת מקדש וקדשיו, ובטוי שפתים, כלומר ערך הקול בחיוב ובשלילה, אם לא יגיד ונש״ע[20], ובמדרש יש ע״ז[21] והוא עד אלו ישראל שנאמר ואתם עדי ואני אל, [ישעיהו מג, יב] וכן או ראה אתה הראת לדעת, [דברים ד, לה] או ידע וידעת היום, [דברים ד, לט] והיינו כח הדיבור של כנס״י[22] המבקיע כל ענני האפל של כל עולמים, וק״ו[23] של כל העמים וכל התקופות, ובשלילה לבטא בשפתים להרע או להיטיב, להוקיר את הקול המקושר בעז קדשו בישראל, אך עמי המה בנים לא ישקרו. [ישעיהו סג, ח] וזה מבדיל ג״כ[24] את תוכן הקודש מכל סיג וטומאה, ושרוי ע״כ כח טומאת מקדש וקדשיו בכפרתו בין שני צירי הקול, וכאן יצאה התכונה של הוידוי, אמנם חזרה ונשנית בפי׳ נשא, ושם כתוב מכל חטאת האדם [במדבר ה, ו-ח] ולמדנו בספרי וידוי על כל פרטי החטאות, ונשנית בשביל גזל הגר, [גזל הגר שאין לו יורשים (במדבר ה, ח)] כלומר תשובת האדם בכללו היא רק מעשית, נוספה קדושה בישראל שיש כח מעשי עליון בתשובתו הדיבורית, אבל באמת עיקר התשובה היא אידיאלית מחשבתית, והוא פנימיות הדבור, והיה ראוי לישראל מצד עצמו, אבל מפני הזיקוק שלנו לעולם, להוסיף גרים, שזהו יסוד נפש הגר שבקרבנו, שאנחנו יודעים אותה, באנו למדת הדיבור.

---

9 ר״מ - ראש מתיבתא
10 לי״ש - לירות שטרלינג
11 הרי״מ - הרב רבי י... מ... (שם אדם)
12 חרל״פ - הרב יעקב משה חרל״פ (תלמידו של הרב קוק)
13 לאוי״ט - לאורך ימים טובים
14 בש״ק - בשבת קודש
15 ע״ד - על דבר
16 והי׳ - והיה
17 כ״א - כי אם
18 ע״פ - על פי
19 ע״כ - על כן
20 ונש״ע - ונשא עונו
21 ע״ז - על זה
22 כנס״י - כנסת ישראל
23 וק״ו - וקל וחומר
24 ג״כ - גם כן

ונמצא שלולא הזיקוק להשפעת אוה"ע[25] ממנו, שהוא יסוד פתיחת הגרות, ל"ה חטא נמצא כ"כ[26] באומתנו. ואם הי'[27] מזדמן הי' כח של תשובה אצילית רוחנית מחשבתית מספיקה, אבל הננו נזקקים לרדת לדיוטת הגרות, וזו מזקיקה לנו תשובה דיבורית, המביאה ומאמצת לנו את התשובה הרוחנית היסודית, שהיא כל הוד החיים הדרת הקודש ושמחת ההויה, לישרי לב שמחה. [תהלים צז, יא] הננו שבים אל מקור חי העולמים, ושמחים ומתענגים, בנועם מתק אהבת עדנים ביראה ופחד במלא פאר הדרת קודש מזיו נועמו, אור פני מלך חיים, והחלק הגרותי הוא עושה בנו את תכונת השגגה, מפני האפלתו, ונסלח לכל עדת בנ"י[28] ולגר הגר וגו'[29] כי לכל העם בשגגה. וזהו יסוד שעיר המשתלח, חלק ההשפעה שלנו על חוגי הזרים, מצד הסתגלותנו המוכרחה לזה, שצריכה להיות חבויה באיזו פינה של הנפשיות הכללית, היא מחוללת המון חטאים בתוכן החיים, וכל הסבל הזה מוכרח כח האומות לשא עליו, ונשא השעיר עליו את כל עונותם, הן עשו אחי איש שעיר, כללות העמים ביחש הניגוד, שהוא גם יחש המקשר המושפע. ובהיותנו מתנקים מפגם זה שערי תשובה נפתחים ברוחה, והלשון של זהורית כשלג ילבין, ועינינו רואות ושמחות.

כה ישמחנו השי"ת בעבודת הקודש, בבנין בית קדשנו ותפארתנו במהרה בימינו, ויראו כל אפסי ארץ את ישועת א', ועון ישראל יבוקש ואיננו, וחטאת יהודה לא תמצאנה, כי לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. וכל מפעלות אנשי סגולה, לגלות את פאר הצחצחות העליונה החבויה אשר בכח נשמת האומה, הגדולה והרוממה, אור אלהים חיים בעולמים כולם, אור ישראל לאש וקדושו ללהבה, וישמח ישראל בעושיו בני ציון יגילו במלכם.

באה"ר[30] דרוש נא בשלו'[31] כל יקירינו הרה"ג[32] הד"ר[33] אשר ודי"ר[34] הערץ שי'[35] וכב"ב[36], ושי' אהובינו הרשמ"נ[37] שטנרנבוך והרב בוצ'קי שליט"א וביתם וכא"ל[38], ושלו'[39] אהובינו הר"א[40] קמחי והר"מ[41] וייסבורד שליט"א, וכב"ב וכא"ל, כולם יתברכו בכט"ס[42]. אמנם כתבתי להם בפ"ע[43] ג"כ. ושלו' ידידנו הר"מ[44] קליר וכא"ל שי'. אולי תכתוב לר"ד אשעראוויץ נ"י[45]

---

25 אוה"ע - אומות העולם

26 כ"כ - כל כך

27 הי' - היה

28 בנ"י - בני ישראל

29 וגו' - וגומר (וכן הלאה בפסוק)

30 באה"ר - באהבה רבה

31 בשלו' - בשלום

32 הרה"ג - הרב הגאון

33 הד"ר - הדוקטור

34 ודי"ר - ודוקטור

35 שי' - שיחיה

36 וכב"ב - וכל בני ביתו

37 הרשמ"נ - הרב שמואל נ... - שם אדם

38 וכא"ל - וכל אשר לו

39 ושלו' - ושלום

40 הר"א - הרב רבי שם שמתחיל באות א (כגון אברהם / אליהו / אהרן / אליעזר) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

41 והר"מ - ו + הר"מ: הרב רבי שם שמתחיל באות מ (כגון משה / מאיר / מרדכי / מנחם / מיכל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

42 בכט"ס - בכל טוב סלה

43 בפ"ע - בפני עצמו

דר״ש[46] בשמי, מפני טרדות רבות נתעכבה תשובה לו על מכתב אחד שבו הודיעני ממשרתו בציריך. ואולי תכתוב לבית ידידנו המנוח הרמ״ז[47] ראם ז״ל[48] לשמחם ולנחמם, ואדון הרחמים ירחם על עמו ויראיו, וישפות להם ולכל מעשיו חיים שלו׳[49] וברכה, ויעודדם ויברכם בכט״ס.

מתוך כמה מניעות, א״א[50] לי להעיר על דבריך היקרים במכתבך הנחמד, ואתך הסליחה. ע״ד האתרוג מנהגי הוא כשאפשר להשיג משתי מדינות הנני נוטל את שניהם זה אח״ז[51], אולי אחד מהם אינו מורכב, עכ״פ[52] באיסור, ואז אולי יש לברך ג״כ כתיקון, ואם אין למצוא כ״א אתרוג אחד, בלא בירור, אני רגיל לומר ביום הראשון בריך רחמנא, וכל שאר ימי החג לברך כתיקון. ובענין יו״ט[53] שני ש״ג לא נראה לחדש דבר על מנהגנו מאז, כי הלא דעתנו בע״ה[54] קבועה היא לחזור. והשי״ת[55] יגמור בעדנו לטובה ולברכה, ויזכנו לחדות פנים עם כל מחמדי לבבנו על אדמת הקודש בישועת ד׳ הקרובה לבוא.

אביך מחבקך ומנשקך באהבה,

**אברהם יצחק ה״ק**

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי״ה, כרכים א׳-ד׳

---

44 הר״מ - הרב רבי שם שמתחיל באות מ (כגון משה / מאיר / מרדכי / מנחם / מיכל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

45 נ״י - נרו יאיר

46 דר״ש - דורש שלום

47 הרמ״ז - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות מ, ז (למשל: משה + זאב) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

48 ז״ל - זכרונו לברכה

49 שלו׳ - שלום

50 א״א - אי אפשר

51 אח״ז - אחר זה

52 עכ״פ - על כל פנים

53 יו״ט - יום טוב

54 בע״ה - בעזרת השם

55 והשי״ת - והשם יתברך